

Aanpassingen VLAREBO :

Onderzoek naar asbest in de bodem

Vanaf april 2019 is de nieuwe Vlarebo van kracht met bijhorende aangepaste standaardprocedures, codes van goede praktijk en compendium voor monsternamen en analyse. Het onderzoek naar asbest in de bodem is hierbij grondig gewijzigd waarbij gestreefd wordt naar een meer pragmatische aanpak in afstemming met het asbestafbouwbeleid dat streeft naar een asbestveilig Vlaanderen tegen 2040.

Inleiding

Sinds 2012 was in Vlaanderen een Code van goede praktijk van toepassing voor de aanpak van asbestverontreiniging in oriënterend of beschrijvend bodemonderzoek en risicoanalyse.

Het bodemonderzoek werd in praktijk echter vaak niet (volledig) volgens deze Code uitgevoerd gezien de complexiteit, hinder en impact op activiteiten en omgeving. Het bewustzijn groeide dat asbest vaker als verdachte parameter diende te worden beschouwd en de aanpak anders moest.

Naar aanleiding van een juridisch precedent is in Nederland in 2017-2018 een grootschalige studie uitgevoerd waaruit bleek dat er een duidelijke relatie tussen asbest en puin is. Daarbij werd op verdachte locaties de norm voor asbest in 10 % van de gevallen overschreden.

Dit bevestigde dat ook in Vlaanderen de aanpak anders moest. Puinhoudende gronden dienen te worden onderzocht op asbestverdachtheid op een haalbare manier. Het *stappenplan bodemonderzoek* asbest en de *leidraad asbest in kader van grondverzet* vormen hiervoor het kader.

Voorkomen van asbest in de bodem

In de buurt van **voormalige asbestverwerkende bedrijven en in de asbestregio** (ruime regio Kapelle-op-den-bos en Willebroek) is de bodem de facto asbestverdacht. Asbestproductieafval is vaak gebruikt als ophoog-, aanvul- en verhardingsmateriaal op de productiesites zelf maar ook in de ruime omgeving is

asbestafval verwerkt in opritten, bermen, nutsleidingentracés, putten, dijken, waterbodems en veldwegen.

Voor homogene lagen met asbestproductieafval in de asbestregio is een ambtshalve aanpak door OVAM voorzien. Hiervoor kan een aanvraag ingediend worden bij OVAM <https://www.ovam.be/asbest-in-de-bodem>.

Asbesthoudende dak- en gevelbekleding kan een bron zijn van bodemverontreiniging door loskomende asbestvezels. Rechtstreeks via afdruiptzones of grenszones en onrechtstreeks via contaminatie van regenwater kunnen die in de bodem terecht komen. Ook ten gevolge van brand of storm of door reiniging van de asbesthoudende bekleding kan een bodemverontreiniging met asbest ontstaan zijn.

Een derde veel voorkomende bron van asbestverontreiniging is het asbesthoudend **puin- en sloopafval op of in de bodem**. Puin- en sloopafval van gebouwen uit periode 1945-2001 kan asbest bevatten. Puinhoudende lagen zijn de facto asbestverdacht tenzij administratief (via historisch onderzoek) kan gemotiveerd worden dat de 'puinhoudende (bodem)laag' niet asbestverdacht is.

Andere mogelijke bronnen van asbestverontreiniging zijn opslag van asbesthoudende bouwmaterialen of sloopafval, asbesttoepassingen bij industriële activiteiten, asbesthoudende buitentoepassingen...

Voorstudie: historisch onderzoek en terreinbezoek

Aan de hand van een historisch onderzoek en terreinbezoek wordt in de voorstudie nagegaan of het terrein al dan niet asbestverdacht is.

Indien het asbestverdachte karakter niet uitgesloten kan worden, dringt aanvullend onderzoek (staalname), zich op.

Veldwerk

In bepaalde gevallen kan geopteerd worden voor een beperkte veldwerkfase of kan indien wenselijk staalname zelfs vermeden worden, ook als het terrein als asbestverdacht is gekarakteriseerd.

Hierbij zijn er 2 opties:

- ***Uitstel asbest onderzoek***

Met deze aanpak worden onmiddellijke kosten vermeden en risico's beheerst. Indien asbesthoudend puin- of sloopafval op diepte voorkomt of onder een verharding aanwezig is, gaat er geen risico van uit. Een asbest onderzoek is dan vaak niet kostenefficiënt. Deze laag kan zonder onderzoek als *asbestverdacht* gelabeld worden. Het onderzoek wordt uitgesteld tot een later

moment. Bijvoorbeeld tot de verharding wordt verwijderd of graafwerken zijn gepland.

Het asbest verdachte karakter van de grond zal vermeld worden in het bodemattest zodat alle partijen zich kunnen informeren.

Opgelet asbestverdacht is niet hetzelfde als verontreinigd met asbest! Of het terrein al dan niet verontreinigd is, kan pas besloten worden na een volledig asbest onderzoek.

- ***Beperkt veldwerk ter controle van het asbestverdachte karakter van de grond***

Indien het toekennen van een asbestlabel aan de grond te 'worst case' is, kan door middel van een beperkte veldwerkfase de grond gecontroleerd worden op asbestverdachtheid.

Wordt de asbestverdachtheid bevestigd, dient dit verder te worden onderzocht. Indien tijdens deze fase echter geen asbest wordt aangetroffen, is de grond niet langer asbestverdacht en dient geen verder onderzoek uitgevoerd te worden.

Sanering van gronden kan zonder voorafgaandelijk bodemonderzoek

Indien op het maaiveld asbestfragmenten worden aangetroffen en kan aangetoond worden dat op diepte geen asbest wordt verwacht, kunnen de fragmenten door middel van handpicking verwijderd worden.

Ook onder asbesthoudende daken kan geopteerd worden om de verontreiniging te verwijderen zonder voorafgaandelijk onderzoek. Ter hoogte van asbestdaken zonder dakgoot wordt vaak asbestverontreiniging aangetroffen in de toplaag in de afdruiptzone. Er kan gekozen worden voor een worstcase aanpak waarbij zonder analyses een asbestlabel toegekend wordt aan deze zone. Gezien humane en verspreidingsrisico's niet uitgesloten kunnen worden, dient de zone te worden aangeduid als te saneren. De urgentie wordt bepaald en indien mogelijk afgestemd met de asbestverwijdering. In afwachting van de sanering worden gepaste voorzorgsmaatregelen genomen en worden gebruiksadviezen geformuleerd.

Uitvoeren asbestonderzoek

Locaties met vroegere industriële activiteiten met asbesttoepassingen en asbestverwerkende activiteiten

dienen altijd te worden onderzocht conform de code van goede praktijk.

Om voor asbestverdachte gronden te definiëren of deze al dan niet verontreinigd zijn, dient een volledig asbestonderzoek uitgevoerd te worden, bestaande uit een vooronderzoek en uitgebreide veldwerkfase.

Grondverzet

In het kader van grondverzet dient eveneens gecontroleerd te worden of asbest aanwezig is in de uit te graven bodem en wordt nagegaan of de partijen voldoen aan de voorwaarden voor hergebruik. Ook hiervoor is een tragsgewijze aanpak uitgewerkt. In het geval een gebouw gesloopt wordt, dient de initiatiefnemer van de werken ten laatste voor de start van de grondwerken aanvullende informatie met betrekking tot sloop over maken aan de bodembeheerorganisatie. Er dient namelijk aangetoond te worden dat ofwel geen asbest aanwezig was of dat er een selectieve verwijdering en afvoer is uitgevoerd.

Inlichtingen

Voor verdere info en/of invulling kan u steeds terecht bij Antea Group.

Marjan Joris 03/221 56 18

Geert T'Kindt 09/261 63 10

